

Téma – „Popperův a Tichého spor o přiblížení se pravdě (verisimilitude)“ {obtížnost T}

1. Zadání:

Karl R. Popper ve svém (pro dějiny teorie vědy významném) díle navrhl mimo jiné razit hodnotící kritérium „blízkosti /či přiblížení se/ teorií pravdě“. Protože podle Poppera neexistují „využitelné“ a zároveň 100% pravdivé teorie, je nutné mezi jednotlivými teoriemi rozlišovat v míře jejich „blízkosti pravdě“ a vždy se rozhodovat pro tu z teorií, která kritérium „blízkosti pravdě“ splňuje nejlépe.

K. R. Popper navrhl několik způsobů toho, jak „blízkost pravdě“ mezi konkurenčními teoriemi porovnávat.

Jeho návrhy však velmi ostře napadl vynikající novozélandsko-český logik Pavel Tichý.

Vaším úkolem v tomto tématu je:

I. Přečíst a) Popperovy návrhy určování „blízkosti pravdě“, b) Tichého kritiku a c) Popperovu reakci na tuto kritiku a v kompilativní části vaší práce tyto tři texty čtenáři přiblížit.

II. Převést Tichého velmi kompaktní kritiku v určené části článku (viz níže) do názorné, pochopitelné podoby, tzn. převést jeho formálně logickou kritiku do podoby argumentu popisem a příkladem. (Možné pojmout jako část pasáže I., ovšem v práci tento převod (a tím i důkaz, že formálně logické pasáži Tichého rozumíte!) musí být přítomen.)

III. Rozhodnout, zda Popperova reakce na Tichého (a Millerovu) kritiku je skutečnou a platnou obranou Popperovy koncepce „verisimilitude“ (blízkosti pravdě), a své rozhodnutí argumentovat.

2. Primární prameny:

POPPER, K., R. *Conjectures and Refutations: The Growth of Scientific Knowledge*. 8. vyd. London : Routledge, 2002. ISBN 0-415-28594-1

(Soustředit se zejména na pasáž na str. 315-320 zmíněného vydání a dále na pasáž na str. 527-535, možné též využít vynikajícím způsobem zpracovaného indexu. Zde Popper charakterizuje svoji koncepci „přiblížení se pravdě“ včetně příkladů. Kniha je u mne k dispozici k ofocení pasáží.)

POPPER, K., R. *Logika vědeckého zkoumání (bádání)*. 1. vyd. Praha : OIKOYMENH, 1997. ISBN 80-86005-45-3

(Soustředit se zejména na dodatek XV. „O verisimilitude“, kde se Popper snaží vyrovnat s kritikou Tichého a Millera – viz pasáž citovaného vydání na str. 557-563. Tuto knihu, resp. její pasáž z logiky zadání máte číst jako poslední. Kniha je u mne k dispozici k ofocení pasáží.)

POPPER, K., R. *Objektive Knowledge: An Evolutionary Approach*. London : Oxford University Press, 1979.

(Na tuto knihu odkazuje v prvním vydání (z roku 1972) právě Tichý, je nutné najít kapitulu věnující se „verisimilitude“ a prozkoumat, zda se neliší od konceptu „Conjectures and Refutations“ //lišit se podle všeho nebude!/, kniha je v České republice k dispozici, odkazy lze nalézt na internetu.)

TICHÝ, P. *O čem mluvíme?: Vybrané stati k logice a sémantice*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Filosofického ústavu AV ČR, 1996. ISBN 80-7007-087-0
(*Soustředit se na kapitolu „O Popperových definicích verisimilitude“ str. 27-35, cit. díla. POZOR – zde od konce strany 28 až po stranu 30 je nutný „převod“ formálního logického jazyka do názorného příkladu – vytvořte konkrétní naplnění Tichého formálního důkazu.*)

3. Doporučené sekundární prameny s poznámkami:

(*Sekundární prameny (pramen ☺) vám pomohou pochopit Tichého formálně logický zápis a způsob jeho argumentace.*)

ŠTĚPÁN, J. *Klasická logika*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0254-8

(*Srozumitelná učebnice klasické logiky (výroková logika, predikátová logika), přečíst nejlépe celou knihu, soustředit se na pasáž „Úsudky“, str. 33-38, „Logika tříd“, str. 106-118.*)

A dál už musíte pracovat sami.

Upozornění! Pokud ovládáte jazyk, kterým byla do češtiny přeložená kniha napsána, je vhodné (ne-li nutné) knihu, či alespoň ty zásadní pasáže přečíst v originále (i ten nejlepší překlad je vždy výkladem a je proto nebezpečný).

4. Formální a obsahové požadavky:

Termín: 10. 12. 2004

Rozsah: do 14400 znaků s mezerami, včetně poznámek pod čarou, bez literatury. To je 8 normostran (normostrana = 1800 znaků) a také přibližně 8 stran ve wordu řádkováním 1,5, velikost písma 12b. a typ písma Times New Roman. Samozřejmě nemusíte napsat 8 stran, pouze nesmíte tento limit přesáhnout.

Literatura citovaná dle normy – viz soubory k citacím na ISu v materiálech pro studenty!

Forma: odborný text (viz. seminář č. 3), včetně stanovení cíle, určení obsahu a rozsahu práce, určení použitých metod, ověření jednotlivých hypotéz a jejich prokázání v závěru práce.